

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 61

Mart 2019

Editörler: Meral Sözen, Burak Sarı.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Canan Çam Yücel

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Burak Sarı.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler

Editörden.....	1
NORMAL OLAYIM DEDİNİZ Mİ HİÇ?.....	4
SIRADAN BİR BAHAR ÖZLEMİ.....	7
ARŞİV	10
KATİLİN MASKESİ	14
BEŞ BUÇUK GÜNLÜK VİYANA İZLENİMLERİ.....	18
YAZIM YANLIŞLARI ÜZERİNE	28
İLK GÖRÜŞTE AŞK 2: SORUN SENDE DEĞİL BENDE	31
GEZGİN	33
AŞILMAYI BEKLEYEN ENGELLER.....	37

Editörden

61. sayımızda “Yine dopdolu bir içerikle karşınızdayız” demeyeceğim. Çünkü biliyorsunuz her sayımızda öyleyiz... Laf aramızda “Ukalalık diz boyu” deyimini ıskala geçip içeriğimiz hakkındaki tanıtımımıza başlıyorum.

Engelsiz, eşit ve erişilebilir hayat için verilen mücadelede, farklılığı her fırsatta kafasına kakılmayan ve önüne geçirilmeyen, öylesine kişiler olduğumuz günlerin pek yakında gelmesi dileğiyle ilk yazımızla başlıyoruz.

Dergimizin bu sayısı sadece sıradan olmaya, kaldırımında gidip gelen herkes gibi öylesine sayılabilmeye duyulan isteğe yönelik hazırlanmış gibi. Birbirinden bağımsız olarak her biri kendi penceresinden irdelenmiş yazarlarımız bu durumu. Sevgi Mart bunlardan ilki. Hepimizin öyle ya da böyle aklından zaman zaman geçirdiği soruları peşpeşe sıralıyor. Son günlerde kafasındaki bu soruları iyice ateşleyen bir kitapla özdeşleştirip siz okuyuculara bir çağrıda bulunuyor. Sevgi'nin sorularına ve çağrısına kulak vermenizi şiddetle tavsiye ediyoruz.

Dergimizin dedikoducusu Burak ise bu ay baharın ruhuna yüklediği önlenemez isyan duygusuna fazla kaptırmış kendini. Bizleri size iyice bir kestikten sonra sıradan olmak isteğini tabiri caizse resmen tepinerek anlatıyor örnekleriyle. Hepimiz için kendimiz olma hakkından söz ediyor, salt kendimiz olabilmekten... Haksız mı dersiniz?

Hepimiz kimi zaman sınıflandırmıyor muyuz hayatta her şeyi? Ülkeleri, çiçekleri veya kitapları mesela... Ve hatta insanları? Peki ya biz engellilerin bu tasniflemelerden payına düşen nedir? Bahar Yavuz bu ay bu konuyu irdeliyor ve soruyor: Sizce durum nedir?

Suç paydasında bile olsa toplumda sağlam diye adlandırılanlarla denk sayılmamak tuhaf değil mi? Konuk yazarımız Habil Bozkurt, 59. sayıda başladığı polisiye türde sakat profillerini örneklerle incelemeyi sürdürüyor. Son derece kayda değer bu yazıyı sizlerin de beğenilerine sunuyoruz.

Engelli ayrımcılığı ve erişilebilirlik sadece ülkemizin eksikliği mi dersiniz? Dünyanın başka yerlerinde hatta Avrupa'nın tam da ortasında bir yerde durum nasıl sizce? Düzenlenen bir organizasyonda, üstelik bu organizasyon engellilerle ilgiliyse bile erişilebilirlik standartları ne derece göz önünde tutuluyor? İşte durumu yerinde bizzat değerlendiren Engin Yılmaz'a kulak veriyoruz ve Viyana'da yaşadığı deneyimleri onunla birlikte izliyoruz.

Gören görmeyen ayrımını Meral Sözen bu sayıda bambaşka bir çerçeveden ele almış. Yazım yanlışları konusunda kör olmak mazeret sayılabilir mi? Görmeyenlerin muaf tutulmaları gereken bir şey midir bu? Peki, yanlış yazılan sözcükler okuyarlarda ne gibi bir algı oluşturur ve bu algılamalardan görmeyenlerin payına ne çıkar sizce? Meral, tüm detaylarıyla ve örneklerle ortaya seriyor düşündüklerini.

İlk Görüşte Aşk, Homo İbretus'un daha önce yayımladığımız ve en çok dikkat çeken yazılarından biri. Kim bilir? Belki de bahar aylarından mıdır nedir bu sayıda bu yazıya devam niteliğinde kaleme aldığı yazısında yazar, kendisi özelinde engelli erkekleri sorgulamış. Bizler bir ilişkide tercih edilen, beğenilen, çekici bulunan partnerler olamaz mıyız ne dersiniz?

Sahi Sizce de çok okuyan mı bilir yoksa çok gezen mi? Veyahut gezgin olmayı düşlediniz mi siz de ben ya da Eylem gibi? Bunu nasıl çözebileceğinize dair yollar aradınız mı hiç? Eylem Yurtsever aramış, bulmuş, gezmiş de gezmiş ve bakın neler deneyimlemiş?

Anımsarsanız her yıl ekim ayında düzenlediğimiz Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali kapsamında 2018 yılı programında beyaz baston kullanmaya nasıl başladığımızı yönelik bir hikâye yarışması düzenlemiştik. Bizimle deneyimlerini paylaşan konuklarımızın yazılarına ay be ay yer veriyorduk. Geçtiğimiz sayıda doğum günümüz vesilesiyle ara verdiğimiz paylaşımlarımıza bu sayıda Kadir Ahıskalı'nın "yol arkadaşım" olarak adlandırdığı bastonuyla birlikte engelleri aşma serüveni ile devam ediyoruz.

Son olarak 60. Sayımızda dergimizin 5. Yıl dönümü sebebiyle yayımladığımız okur mesajlarımızdan teknik bir aksaklık sonucu geçen ay yer veremediğimiz iki mesajı burada paylaşıyoruz. Ve bir kez daha kendilerinden özür dileyerek sesimize ses, yüreğimize güç veren tüm okurlarımıza sonsuz teşekkür ediyoruz.

EEEH Dergi benim için duygularıma tercüman olması demek; ve isyanlarımı, çılgınlıklarımı, söyleyemediklerimi, yaşadıklarımı, yaşayamadıklarımı ortaya > koyuyor.

abdullah batur

>EEEH Dergi benim için erişilebilirliğin sesi, eşitliğin nefesi, engelsiz

>> hayatın ta kendisi.

>> Ramazan AKEL

62. sayımızda yeniden görüşebilmek ümidiyle bahar esintilerinde, papatya kokularında hoşça ve dostça kalın.

NORMAL OLAYIM DEDİNİZ Mİ HİÇ?

Sevgi Mart

sevgi.mart@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

“Bunun sahibi nerede?”, “Böyle zor olmuyor mu?”, “Tek başına neden sokağa çıktın?”, “Nereye gideceksin?”, “Senin kimsen yok mu?”, “Ben kimim hatırladın mı?”, “Senin kalp gözün açıktır; benim X işim var; sence ne olacak?”, “O taraftan değil; buradan gideceksin.”, “Nerede olduğunu biliyor musun?”, “Şunu bir yere oturtun.”, “Şimdi kaldırımdan düşecek. Aaaaa! Düşmedi.”, “Sen bütün telefon numaralarını ezbere biliyorsun değil mi?”, “En küçük sesi bile duyabilirsin değil mi?”, “Üzülme Allah gözünü almış ama çok iyi duyabiliyorsun; üstelik de çok zekisin.”, “X komşunun oğlu/kızı, kör haliyle başarabildiyse; sen de yaparsın.”, “Engeline rağmen başardı.”... Bu liste uzar gider.

Yukarıdaki cümleler tanıdık geldi değil mi? Her gün en az birini duyuyoruz bu cümlelerin. Peki neden? Bir görme engellinin yolda giderken bir yere çarpması olay olur. Ama gören birisi çarptığı zaman dalgındır, o kadar. Tekerlekli sandalyedeki birisi, kaldırımdan inemediği için düşerse, sokakta tek başına ne işi vardır; yürüyebilen birisi düşerse, görülmez kazadır. Yine görme engelli birisi, sadece bir kez görüştüğü birisini tanımak zorundadır; ama gören birisi tanımasa da ne olacak canım sadece birkez görmüştür. Daha çok çoğaltılır bu örnekler. Peki, bu her gün maruz bırakıldığımız tavırlar bizi nereye sürüklüyor? Kimlere nasıl zarar veriyor? Hangi davranışları özgürce yapmamızı engelliyor? Sadece çoğunlukta diye, yeti kaybı olmayan insanların yarattığı toplum düzeninde, atacağımız her adım için kaç kez düşünüyoruz? Aslında sadece insan olmamız sebebiyle sahip olmamız gereken haklarımızı elde etmek için neden mücadele vermek zorundayız? Neden toplum engellilerle uyum içinde yaşamak için eğitim almıyor da engelli bireyler rehabilitasyon eğitimi almak zorunda kalıyor? Eminim bu sorular zaman zaman hepimizin aklından geçiyordur.

Yakın zamanda okuduğum bir kitap daha çok düşündürdü bunları bana. Kitabın ismi Karanlığın Hızı. Metin halini GETEM’de bulabilirsiniz. Kısaca anlatayım. Bir şirkette, otizmli bireylerden oluşan bir bölüm var. Şirket aynı zamanda bir eczacılık firması ve otizmli bireylerin beyin aktivitelerine müdahale ederek onları normale çevirmeyi hedefleyen bir tedavi için bu bireylerden denek olmalarını istiyor. Kitap orada

çalışanlardan birisinin ağzından anlatılmış. Anlatıcı bir apartmanda yaşıyor, veri çözümlene uzmanı olarak çalışıyor, araba kullanıyor, eskrim ile ilgileniyor. Kısacası toplumun normal kalıbında ondan istediği tüm davranışları yerine getiriyor. Ancak otizmli ve bazı özel ihtiyaçları var; örneğin şirkette bir spor salonu, odasında dönen rüzgârgülleri gibi. Toplumun normal kalıbından tek farkı bu özel ihtiyaçları. Ama düşünün bir kere, kim istemez ki çalıştığı yerde bir spor salonu olsun ve arada bir rahatlamak için gidip biraz çalışsın. Ya da odasında, masasının üstünde onu mutlu edecek objeler buldursun. Yine kahramanımız, eskrim araçlarını arabasında taşıyamadığını; normal bireylerin bu araçları arabasında taşımasının sorun olmadığını ancak kendisinin arabasında bu tarz araçlar bulunursa raporuna şiddet eğilimli yazılacağını ifade ediyor ve kendisini takip eden doktora da eskrim sporu ile ilgilendiğini söylemiyor yine aynı gerekçe ile. Kitabı okumanızı şiddetle tavsiye ederim. Burada daha fazla detay vermeyeceğim. Ancak ben okuduktan sonra topluma yönelik algı ve sorgulama tekniklerim çok değişti. Bu kitap hakkında daha sonra tekrar konuşacağız; şimdi konumuza dönelim.

Birçok arkadaşımız, çok düzgün yürüyemeyeceğinden ya da aradığı yeri bulamayacağından korktuğu için sokağa çıkmıyor. Birilerine yol sormaktan çekiniyor. Çünkü o yol sorarsa “Sokakta ne işi var?” ya da “Kimsesi yok mu?” tepkisiyle karşılaşılıyor. Birçok arkadaşımız dışarı çıksa bile herhangi bir konuda insanlarla diyalog kurmaktan kaçınıyor. Toplumun %99,9’u işaret dili bilmediği için, işitme engelli arkadaşlarımızın dünyaları bize kapalı kalıyor. Tekerlekli sandalyeli ya da koltuk değnekli bir arkadaşımız rampa önüne park etmiş aracı kaldırtmak istediğinde, hakkı gasp edilen araç sahibiymiş gibi davranılıyor. Etrafımız öylesine kalıplarla sarılmış ki, bazen bu kalıpları kırmak için mücadele etmek hepimizi yoruyor.

Sözünü ettiğim kitabı okuduktan ve bunca yıllık deneyimlerimle birleştirdikten sonra şöyle bir sonuca vardım arkadaşlar. Toplumun temel bazı kuralları vardır; düzene aykırı hareket etmemek bunların başında gelir. Peki, nedir düzeni bozmamak? Sadece Evrensel Ahlak Kuralları ile belirlenmiş etik kurallara uymak ve kanunlarla belirlenen ve suç olarak tanımlanan yasakları ihlal etmemek. Onun dışında; düzgün yürüyememek, gideceğin yeri bilmemek, kaldırımdan düşmek, bir yerlere çarpmak, bineceğin otobüsü başkasına sormak, sipariş vermek için garsondan menüyü okumasını rica etmek, tekerlekli sandalye ya da koltuk değneği ile çıkamadığın kaldırıma çıkabilmek için yardım istemek, konuşamadığın için derdini işaret dili ya da

yazı ile anlatmak bizim eksiğimiz değil ve hiçbir Evrensel Ahlak ya da hukuk kuralını ihlal etmez. Mademki bu toplum kendi kendini eğitmiyor, mademki çoğunluğa uygun düzen kurmaya devam ediyor, mademki erişilebilirliği sağlamıyor, o zaman tüm bunları yaptırmak bizim elimizde. Topluma, en az onlar kadar normal olduğumuzu, bu dünyanın, onlar kadar bizim de olduğunu, sadece çoğunluğu oluşturuyorlar diye, kendilerini ayrıcalıklı hissetmemeleri gerektiğini anlatmak zorundayız. Bu nedenle, haydi, herkes sokaklara, tiyatrolara, sinemalara, kafelere, lokantalara, toplu taşıma araçlarına; “Biz de varız!” demeye.

Not: Tüm bu konularda ne düşündüğünüzü yazının başındaki e posta adresinden benimle paylaşır mısınız?

SIRADAN BİR BAHAR ÖZLEMİ

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

Beni çok az tanıyanlar bile bilir. Son cemre toprağa düşende, kış ağır gövdesini toprağın üzerinden kaldırdığında, çiçekler dünyanın en naif eylemini gerçekleştirip boy gösterdiğinde başka bir dünyaya göçerim. Sanki tüm kışı sırtımda taşımışım gibi bir rahatlığa bürünür çiçek açarım. Yüzümde aptal bir gülümseme ve hiçbir şey yapmama hissi bütünleşir şahsımda. Artık temel sloganım “Tembellik hakkı engellenemez”dir. Kapatılma hissine gelemem. Bütün günlerimi bir ağaç altında enstrümanlarımla bütünleşerek geçirsem şikâyet etmem. Ama gerçek öyle mi? Yaşamak için çalışmak gerek. Bir de buraya yazı yazmak. Yazma işlemini o kadar hayati mi diye aklınızdan geçireceğiniz ihtimalini düşünerek, anlatayım efendim.

Evet, hayati. Burada sayfalarca gülücükler saçanlar, ekran ardında hiç öyle değiller. Zihinsel derinliğiyle ün salmış editörümüz, bana gelince tembellik hakkının insani bir talep olduğu gerçeğini bırakın sorgulamayı tanımaz bile. Kurtulma ihtimali binde bir. Zekice hamleler ve duygu sömürüsüyle o ihtimali gerçekleştirdim diyelim. Gülcan faktörü devreye giriyor. Siz bakmayın burada film eleştirmenliği yapan, kek tarifi veren ince bir insan görüldüğüne. Elindeki levyeyle birazdan üzerime uçacakmış gibi hömkürüyor: “Yazın nerede lan.” Neyse el mahkûm yazıyoruz. Dedikodumuzun önemli kısmını bu yazma olayı üzerinden yürüteceğim için şimdilik burada bırakıyorum. Çilemin kalan kısmını da anlatıp devam edeceğim. Güzelim rahatımdan feragat edip yazımı yazıyorum. Ama bununla bitmiyor. Ahhhhh benim kardeşlerim! Genç ve aşırı başarılı psikoloğumuz bahar, bütün mesleki inceliklerini üzerimde deniyor. “Derginin çıkmasını heyecanla bekliyorum.” Bakalım bu cümle nasıl bir etki bırakacak, süreci hızlandıracak mı?” diye yem atıyor. Her şey tamam olunca, Engin Yılmaz’ın bir doktora yakışır incelikteki ultimatomu geliyor: “Evet Burak top sende.” Bu cümlenin Türkçe tercümesi: “Orada burada serserilik yapma, yükle şu dergiyi.” oluyor. Ben de el mahkûm yüklüyorum. Sonra da, bu zulüm çarkına girmeyi akademisyen onuruna yedirememiş olan sevgili Beyza’yı arıyorum. Sayıya bir göz atmasını istiyor ve teşekkür ediyorum. Oldukça başarılı bir avukat olmasına rağmen yaşananlara kayıtsız kalarak, alanı dışına çıkıp önüne gelen nesneyi dile getirme çabalarına girişen Sevgi’yi de

meslek etiğine uymaya davet ediyorum. Ben uslu mu duruyorum? Tabii ki de evet. Neyse biz gelelim yazma olayına.

Yazmak için en temel şart olan düşünme eylemi harddiskime tanımlı geldiği için zorlanmıyorum. Fiziksel bir çaba gerektirmediği için gözümde büyümeyen ama çok daha yorucu olan bu eylemden kaçamıyorsam onu olumlu yönde kullanmalıyım değil mi? Zihnimde dönen onca zırvayı iki klavye hareketiyle sayfalara dökerek, sevgili dergidaşlarımın tehditlerinden kurtuluyorum. O halde, son zamanda düşünmekten yorulduğum bir konuyu sizinle paylaşayım.

“Herkes bir başkasının adına davranma hakkını nasıl buluyor kendinde?” sorusu son günlerimin çok bilinmeyenli denklemi. Mantıksal olarak belli sonuçlara ulaşırsak da duygusal olarak inanılmaz yorucu bir durum. İnsanları iyi ya da kötü niyetli olarak ele alıyor, farklı gördüklerini sürekli gözaltında tutuyor ve onların adına konuşmayı, onlar gibi davranmayı görev sayıyorlar. Meramımı somut birkaç olayla anlatayım. Son günlerde gündemden düşmeyen 8 Mart eylemlerinde taşınan dövizlerde yazanlar... Kadınlar kendi günlerinde kendi taleplerini dile getiriyor. Buraya kadar her şey normal. Sonra erkekler çıkıyor ve “Kendi taleplerinizi bizden iyi mi bileceksiniz?” diye bodoslama dalıyorlar olaya. Birkaç somut örnek de kendi yaşadığım olaylardan vereyim. Metroda giderken gitarı omzuma asmak istediğimde gitarın üzerinde yabancı bir el hissediyorum. İyi niyetli vatandaşımız el çabukluğuyla gitarı omzuma yerleştirmiş oluyor. Buradaki “iyi niyetli” ironi değildir. Gerçekten iyi niyetli ama bir düşünün. Çantanızı omzunuza atarken yabancı bir el olanca çevikliğiyle yapmanız gerekeni sizin adınıza yapmış. Lavaboda hiç tanımadığınız birisi musluğu gönüllü olarak sizin için açıyor. İyi de bu kadar konfor pek de sağlıklı değil. Zaten tembelliğe alışmış bünyemi daha da tembel kılar değil mi? Belki ben işleyen demir olmak istiyorum. Pasa karşı alerjim var. Ayrıca herhangi bir uzvunda işlev sorunu olan insanın en temel becerilerden yoksun olduğunu düşündüren şey nedir? Yardımcı mı olmak istiyorsun? Bırak sıradan olayım. Senin gibi, onun gibi, herkes gibi. Başarılı olayım, başarısız olayım. Döküp saçayım, sakarlık yapayım ve bu doğal karşılansın. Senin kadar başarılı olma, senin kadar sakar olma hakkım var. Bırak sıradanlaşayım. Yüceltme, aşağılama. Her şey olabilmenin tadını çıkarayım. Bunu talep etmiyorum. Diretiyorum. Çünkü herkes gibi sıradan olmak, toplum içerisinde erimek benim de hakkım. Gönümce yaşamayı, gönümce sevmeyi, gönümün istediğini yapmayı, gönümce saçmalamayı kimsenin insafına bırakamam. “Herkes biraz her şeydir” demiştik bir yazımızda. Evet,

herkes biraz her şeydir ama hiç kimse bir başkası değildir. Kendimiz olma hakkımızı yedirmeyiz. Neyse, bu ayki meramımı da anlattıktan sonra tembellik hakkıma kavuşmanın mutluluğuyla kucaklıyorum sizi. Herkesin kendisi olarak yaşayabildiği sıradan ama mutlu günler dilerim. Her zaman olduğu gibi, yazının sonuna gelince bir Ahmet Arif dizesi geldi aklıma. Onu da yazayım da içimde kalmasın.

“Dışarıda delikanlı bir bahar. Seviyorum seni çıldırasıya.”

ARŞİV

Bahar Yavuz

psybahar@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

Her şeyi kendisine benzeyenlerle eşleştirdik. Eşyaları, ayları, yolları, sokakları, işleri, merakları... Belki kolay öğrenmek, belki kolay hatırlamak, belki başka sebeplerden tercih ettik bu yolu. Yaşamının sürekli sınıflandırma olduğuna emin olduk işlevselliğini pratikte gördükçe. Böyle böyle derin bir alışkanlık oldu. Sanki bizim kontrolümüzde değilmiş, sanki sınıflandırma kriterlerini biz düşünmemiş, değerlendirmemiş gibi, sanki farklı bağlamlarda farklı eşleştirmelerin varlığını biz kabul etmemişiz gibi her şeyi ama her şeyi klasörlemeye başladık. O kadar çok klasör birikti ki kendi yaptığımız sınıflandırmaların altında ezilmekle kalmadık, kriterlerimize de yabancılaştık. Artık bir bakış gelen yeni şeyin nereye ait olduğuna karar vermemize yetmeye başladı. Öyle ya, ne zaman vardı ne de kaynak... Bütün bu klasörlerin en çok karşılaşılan tiplerine de normal diyerek tasnifleme ve gerektiğinde çekip çıkarmayı bir anlamda rahatlattık. İnsanlar da bu tasniflemeden tabii ki payını aldı. Renklere, dinlere, nereden geldiklerine, nasıl düşündüklerine, hangi ayda doğduklarına, ne kadar kazandıklarına, vakitlerini nerede geçirdiklerine, hangi fiziksel çeşitliliğe sahip olduklarına, hatta hangi durumda nasıl davranmayı tercih ettiklerine göre dosya dosya ayırıp güzelce etiketledik. Neden mi? Çünkü daha rahat bulmak, tanımak, ayırmak için... Ne var ki tasnifleme sadece etiketlerle kalmadı. Bir de ne isterler, nasıldır, neyi hak eder neyi etmezler, onlara nasıl muamele edilmelidir gibi alt başlıklardan oluşan kullanım kılavuzları da hazırladık. Bu kullanım kılavuzları yalnızca sınırlı gözlemlerimize dayanmıyordu. Aynı zamanda o kimselerin bize hissettirdiklerine, daha evvelki karşılaşmalarımızdaki yaşantıya, başkalarının bize aktardıklarına öyle sıkı sıkıya bağlıydı ki, hangisi gözlem, hangisi bizden iç içe geçti.

Öte yandan sınıflandırdıklarımız, ortak özelliklerini bir şekilde benimsemişti. Çünkü en başta biz öyle bir ortam hazırlamıştık ki, ortaklıklarının farkında olmayanlar bile birdenbire ne kadar aynı olduklarını keşfetti; birbirlerine sarıldılar. Kim hoşlanmaz ki kendisini anlayacak olanlarla ya da hali hazırda anlayanlarla birlikte bulunmaktan? Onca dosyalanmışlıkların varlığında ihtiyaçlarının belli bir etiketle daha hızlıca gideriliyor olduğunu görünce bu etikete sığınmak, kimi iyi hissettirmez ki? Bir başlıkla

kabul gördüğünü, tanındığını fark eden için bireysel bir mücadele yorucu görünmez mi? Bu nedenlerle etiketleri özümsemek bir süre hem memnun etti hem kargaşayı engelledi. Ta ki etiketlerin yalnızca işleri kolaylaştırmakla kalmayıp, bir taraftan da makbul görülmeyenlerin belli ihtiyaç ve beklentilerden mahrum kalmasına sebep olduğu fark edilene dek. İşlerin ters gittiğini fark etmek o kadar da çabuk olmadı tabii. Bizzat mahrum kalanlar önceleri eksikliği bir huzursuzluk halinde deneyimlediler. Sonra sonra somut olaylar arttıkça nedenlere dair iyimser tahminlerde bulundular. Fakat bu akıl yürütmeler içindeki huzursuzluğu dindirmeye yetmiyordu. Çünkü gözlemlenebilen tutumlar sistematik ve belli etiketler üstüne yoğunlaşmış bir şekilde sergileniyordu. Bununla beraber etiketlenmenin getirdiği kalıplı ihtiyaçlara uğraşsız geri dönüşler hala cazibesini koruyordu. Nitekim bu konfor, büyüyen huzursuzluğu bir süre daha yatıştırmaya yetti.

Onca klasörün içinde bir de engelliler klasörü var. İşte bu etiketi taşıyan, bu şekilde tasniflenip sınırları bu başlık üstünden belirlenenler de bu yaşantısal süreçten azade değiller. Aynı rahatlık ve kolaylığı kabullenip, zaman zaman aynı huzursuzluğu içlerinin ta derinlerinde hissederek. Üstüne üstlük renkli, göz önünde olan raflara uzak, başka bir köşeciğe yerleştirilmişlerdir. Bu yüzden başka etiketler için en doğal kabul edilen olası ihtiyaçlar, engelliler için anca bir bekleme kuyruğu sonrasında giderilebilir. Hatta zaman zaman kendileri dahi bazı beklentileri taşımayı kendilerine hak dahi görmezler. Öyle ya etiket simli bir kalemle yazılmamıştır, klasör, taa uzaktan parıl parıl parlamıyordur ve genel geçer etiketlere hiçbir koşulda uymuyordur. Hal böyle iken densizlik yapmanın, daha cazip klasörlere özenmenin ne gereği vardır. Bu zamanla öyle içselleştirilir ki aynı etiketi taşıırken, yanındakinden daha dürüstçe huzursuzluğuyla yüzleşenin büyüyen isyanı yargılanır. "Sen gözdelere mi özeniyorsun? Kendini fildişi kulesinde mi sanıyorsun?" diye sorgulanır. Salt etikete bahşedilenlerle yetinmekten, üstüne biçilen kıyafeti özümsemekten gelmez bu eleştiri, ondan daha da ağır olmak üzere "ya elde ettiklerimiz de elimizden alınırsa bu boşboğaz yüzünden?" kaygısı yiyip bitirir. Yani tüm tasnifler sanki insanın kendi elinden çıkmamış gibi, etiketlerin değişmez, sorgulanamaz şeyler olduğu, bir nevi insanüstü bir güç olduğu alttan alta işlenmiş gibidir. Bu sayede insan kendini kendi kurduğu karşısında aciz hissediverir. Engelli biri için bu "Ne yapabilirim ki, ben eksikim işte. Hiçbir zaman bir normal gibi yaşayamayacak, onun istediklerini istemeyecek, ihtiyaç duyduklarına ihtiyacım olmayacak, beklentilerini bekleyemeyeceğim" şeklinde kanıksanır.

Onca zaman etiketiyle rahatça yaşamış birinin duyduğu huzursuzlukla yüzleşmesinin güçlüğü oldukça anlaşılırdır. Çünkü bu huzursuzluk artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını fısıldar. Bundan sonra etrafını daha çok gözlemleyen, farklı muameleleri, artık ihtiyaç değil etiket temelli yaklaşımları fark eden etiket sahibi kendini sorgulamaktan alıkoyamaz. Tabii onunla aynı anda bir başkası kafasını önüne eğip çevresini duyup görmemek için direnir. Zira farkındalığın ona huzursuzluk, huzursuzluğun harekete geçme mecburiyeti, onun da değişim getirdiğini bilir. Kendini bunu bir şekilde göğüsleyecek kadar güçlü hissetmez. Ne var ki çok yakınında bir ses durmadan yaptığı gözlemleri, dönen adaletsizliği aktarır. Bu başını gerçeklikten çevireni kızdırır. İçinde hem tasniflemenin adaletsizliğine, hem kendisine hem de gerçeği acımasızca soğuk yağmur damlaları gibi yüzüne çarpan etikettaşına karşı girift bir öfke oluşur yerleşir. Fakat öfkesini boşalttığında en az zarara uğrayacağı yanı başında, kendisiyle aynı muameleye maruz kalan etikettaşısıdır. Bunu bildiği için durmadan onu iğneler, asıl adil olmayanın onun davranışı olduğunu, susmazsa diğer klasörlerden arta kalanı dahi alamayacaklarını, bu etikete sahip başka insanları küçümsediğini, herkesi kendisi gibi isyankâr asabi olsun diye zorladığını söyler nefretle. Zira İçinde iyiden iyiye büyüyen öfke artık her yanını sarmıştır. Soğukkanlı gibi görünürken bile öfkenin etkisi altındadır. Bu arada gerçeği olduğu gibi yanındakine aktarmaya çalışanın rahat olduğunu sanmayın. O da uzun müddet etiketinden başka bir hayatın var olmadığını düşünmüştür muhtemelen. Fakat gerçeği fark ettiğinde evvela kendine dürüst olmayı seçer. Onun da kaygıları, kızgınlıkları, kırgınlıkları vardır elbet. Fakat en belirleyici farklılığı ne kadar acıtırsa acıtsın çıplak hakikatle yüzleşmesini bilmiş olmasıdır. Bunun ne kadar zor olduğunu bizzat kendisi tecrübe ettiğinden dolayı da, kendisiyle benzer haller ve duygular içindeki başkalarını da desteklemek ister. Yöntemi kendine göre belirler. Bu yanındaki için bazen doğrudur bazense yanlış. Fakat yine de uyanma vakti geldiğinde yanı başındaki "Beni neden uyandırıyor!" yerine "Beni böyle değil, şöyle uyandır" der. Çünkü ilki bağlam düşünüldüğünde söylenmesi aklın ucundan pek geçmeyecek bir laftır.

Size benim için çok mühim bir gözlemimi aktarmaya çalıştım. "Sizce neden hala, 'Beni neden uyandırıyor?' sorusu soruluyor olabilir?" diyerek de yazımı sonlandırmak istiyorum.

Not: Lütfen yazılarımıza dair görüş ve önerilerinizi yazılarımızın başında bulunan mail adreslerimiz aracılığıyla bize iletin. EEEH Dergi beş yaşına okurlarıyla birlikte yürüyerek geldi. Tüm fikirleriniz bizim için çok kıymetli.

KATİLİN MASKESİ

Habil Bozkurt

bozkurthabil@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

Kıymetli okurlarım! Hatırlayacağınız gibi derginin ocak sayısında bir yazı kaleme almış; yazının devamını takip eden sayıda yazacağımı vaat etmişim. Ancak bu sene şubat ayının EEEH Dergi'nin 5. Seneidevriyesine tekabül etmesi sebebiyle EEEH Dergi'nin bana kazandırdıklarını bir yazıyla anlatmak istedim. Bu sebepten ocak sayısında yazmayı vaat ettiğim yazı bu sayıya kaldı. Bu yazıma bu gecikmeden dolayı tüm okurlarımdan özür dileyerek başlıyorum.

Ana yoldan bir hayli içeride terk edilmiş bir inşaat... Tıpkı dizinin sunucusu Sevil Atasoy'un dediği gibi her türlü suçu işlemeye müsait bir yer. Ve bu yerde vahşice öldürülmüş hayatının baharında bir genç kız... Her zaman olduğu gibi baş komiser Orhan ve yardımcısı komiser Selim olay yerinde. İlk dikkatlerini çeken maktulün yüzündeki çığlık maskesi. Bu maskenin maktulden çok katile ait olduğunu hemen fark eden ekibimiz bu korkunç cinayetin izini maskeden yola çıkarak sürmeye karar veriyor. Bu maske onları ilk önce konsepti çığlık maskesi olan, lüks bir rezidansta yapılan çılgın bir partiye götürüyor. Burada maktulün adının Melis olduğunu, sevgilisiyle beraber partiye katıldığını öğreniyorlar. Maktulün sevgilisi şüphe üzerine gözaltına alınıyor. Baş komiser Orhan'ın kafasına Melis'in buradan cesedinin bulunduğu yere nasıl taşındığı sorusu takılıyor. Her ne kadar cinayet silahı partinin verildiği rezidansta bulunmuş olsa da kan izlerinden Melis'in partinin verildiği rezidansta değil bir şekilde götürüldüğü o metruk inşaatta öldürüldüğü anlaşılıyor. Baş komiser Orhan ve yardımcısı komiser Selim Melis'in partiden bir şekilde bayıltılarak çıkarıldığı neticesine varıyorlar. Komiser Selim baş komiser Orhan'ın talimatıyla adli tıpta çalışan aynı zamanda sevgilisi olan Zeynep'e maktulün kanında uyarıcı madde araştırması yapmasını söylüyor. Zeynep'in yaptığı araştırmalar ekibimizin Melis'in öldürülmeden önce partinin verildiği lüks rezidanstan nasıl çıkarıldığı hakkındaki tezini doğrulamakla kalmayıp hadisenin yeni bir boyut kazanmasına yol açıyor. Zeynep elde laboratuvardan gelen neticeleri karşılaştırarak Maktulün vücudunda bulunan uyarıcı maddenin bundan 2 sene evvel bir genç kızın intiharında da kullanıldığını, intihar eden bu kızın hala baş şüpheli sıfatıyla tutuklu bulunan Maktulün sevgilisi olan Mert'in eski sevgilisi olduğunu baş

komiser Selim'e söylüyor. Bunun üzerine ekibimiz vakit kaybetmeden intihar eden kızın ailesini sorguya çekiyorlar. Ve o sorgu sırasında katilin maskesi düşüyor. İntihar eden kızın abisi Berk, hem ablası Sedef'i hem de ablasının eski sevgilisi Mert'in şimdiki kız arkadaşı Melis'i nasıl öldürdüğünü tüm teferruatıyla itiraf ediyor. Zaten buraya kadar diziyi özetlememin sebebi de dizinin sonundaki bu itiraflar.

Sakat kaldığınızı ya da aile fertlerinizden birisinin sakat kaldığını düşünün. Hele bir de çevrenizde ekonomik özgürlüğü bulunan, hayatı diğer insanlarla aynı seviyede yaşamaya çalışan, sakatlığı kimlik haline getirmiş müspet bir örnek yoksa içine düşeceğiniz psikolojik buhranı bir hayal edin. İşte bu dizi bu psikolojik buhranın nasıl 2 korkunç cinayete sebep olduğunun hikâyesi aslında. Katil zanlısı Berk, Mert'ten hamile kalan, yanlış kürtaj neticesi kendi değimiyle ömür boyu tekerlekli sandalyeye mahkûm olan ablasını sırf sakat kaldığı için suyuna aşırı miktarda uyku ilacı katmak suretiyle zehirleyerek öldürüyor. Üstelik bunu ablasından nefret ettiği için değil onu sevdiği için yapıyor. Berk'in ablasını öldürmesini savunurken kullandığı ifadeler bir hayli ilginç ve ürkütücü. Aynen şöyle diyor Berk:

-O aşğılık herif ablamı hamile bırakıp gitti. Ablam bizden durumu saklamak için kürtaj olmak istemiş. Ablamın yanlış müdahale neticesi ömür boyu sakat kaldığını öğrenince dünyam başıma yıkıldı. Ablam küçükken beni her türlü tehlikelere karşı korurdu. Şimdi ablama yardımcı olma sırası bende diye düşündüm. Ve daha fazla acı çekmemesi için suyuna ilaç karıştırarak onu öldürdüm.

Şimdi Berk'in ablasını öldürme gerekçesini sakatlık perspektifinden ele alalım. Burada geleneksel sakatlık anlayışının ön plana çıktığını görüyoruz. Genç kız hem sevgilisi tarafından terk edilmiş; hem sakat kalmıştır. Berk'in deyimiyle o tekerlekli sandalyeye mahkûm bir acizdir artık. Bu yüzden insan içine çıkamaz; yanında birisi bulunmadan hiçbir yere gidemez. Bu yüzden her gün büyük acılar çekmektedir. Ve ömrü oldukça acı çekmeye devam edecektir. Onu öldürüp çektiği acılardan kurtarma vazifesi de biricik kardeşi Berk'e düşer. Sizce çektiği acılardan kurtarmak için sakat bir kişiyi öldürmek ya da başka sakat çocuklar dünyaya getirip onlara da aynı acıları yaşatmasın diye onu kısırlaştırmak kanıt dizisinin hayali karakteri Berk'e ait bir düşünce mi? Eğer öyleyse Amerika ve Avrupa'daki sakatları kısırlaştırma hareketini nereye koyacağız? Gerçi sakat doğduğu için çocuk öldürme vakaları yok ama aileler hamilelik döneminde sakat doğacağını öğrendikleri çocukları anne karnında öldürüyorlar mı? Ailelerin, çocuklarının sakat doğacağını öğrendikleri zaman kürtaj kararı almalarının bir sebebi

de çocuklarının ileride sakatlığından dolayı büyük acılar çekeceği saplantısı değil mi? Hasbelkader dünyaya gelmiş olan biz sakatlar hayatta ne kadar başarılı, ne kadar mutlu olursak olalım gerek toplumun gerek çevremizin, hatta ailemizin bu bakış açısıyla bize yaklaştığına şahit olmuyor muyuz? Sizi bilmem. Ama ben katilin yüzündeki maskeyi kaldırdığım zaman altında dünyaya geldiklerinde işe yaramayacaklarına ve sürekli acı çekeceklerine inanıldığı için daha anne karnındayken öldürülen bebekler, dünyaya kendileri gibi ömür boyu acı çeken ve işe yaramayan çocuklar getirmesinler diye kısırlaştırılan, hepsinden daha vahimi ömürlerinde acı çekip çekmeyeceklerine başkaları tarafından karar verilen sakatlar görüyorum.

Gelelim Berk'in sakat kılığına girip Melis'i öldürmesine. Berk tekerlekli sandalyeyle partiye gelir. Sakat olduğu için kimse ondan şüphelenmez. Doğrudan hedefi Melis'in yanına gider. Melis sevgilisiyle kavga etmiştir ve ağlamaktadır. Neden sonra başını çevirip tekerlekli sandalye üzerindeki Berk'i görünce ona gülümser ve onunla sohbet etmeye başlar. Berk, Melis'e bir kadeh içki uzatır. Melis biraz tereddütle de olsa Berk'in sunduğu içkiyi alır ve içer. Gerisi klasik Nuri Alço filmi senaryosu. Peki, sizce Melis üstelik bir sevgilisi olduğu halde tekerlekli sandalyeli olmayan bir erkekten gelen böyle bir teklifi kabul eder miydi? Büyük ihtimalle etmezdi. Bu durumun sakatlar açısından imtiyaz mı yoksa pozitif ayrımcılık mı olduğunu kestiremedim.

Gelelim dizinin en son ve can alıcı kısmına. Melis'in ilacın etkisiyle uyuduğunu anlayan Berk tekerlekli sandalyeden kalkarak yerine Melis'i oturtur. Ve tekerlekli sandalyeyi arkadan itmeye başlar. Şimdi Melis tekerlekli sandalyeye mahkûm zavallı bir kızı, Berk ise ona yardım eden yardım sever genci oynamaktadır. Ve elini kolunu sallaya sallaya Melis'i oturduğu tekerlekli sandalyeyle arabasına kadar taşımayı başarır. Sonra onu o metruk inşaata götürür ve öldürür. Peki, sizce Berk nasıl elini kolunu sallaya sallaya Melis'i partiden kaçırmayı başardı? Tekerlekli sandalyenin bunda rolü neydi? Neden kimse tekerlekli sandalyeyle taşınanın yakın arkadaşları Melis olduğunun farkına varmadı? Kimse sakatlığı bir arkadaşına konduramadı çünkü. Bu yüzden de tekerlekli sandalyenin üstündeki kıza dikkatli bakıp onun arkadaşları Melis olduğunun farkına varmadılar. Sakatlarla sağlamların arkadaşlık yapmaları, sağlamların sakatlarla arkadaş olmak isteyip istememeleri meselesi ayrı bir yazının mevzuu olduğundan bu yazıyı burada bitiriyorum.

Ha bu arada sakın siz “Ben gerçekten sakatım. Beni kimse yakalayamaz” diyerek cinayet falan işlemeye kalkmayın. Kanıt dizisinin sunucusu Sevil Atasoy’un dediği gibi: “Unutmayın! Kusursuz cinayet yoktur.”

BEŞ BUÇUK GÜNLÜK VIYANA İZLENİMLERİ

Engin Yılmaz

Engin_yilmaz@yahoo.com,

Sayı 61, Mart 2019

Aşağıda okuyacağınız satırlar, Engelsiz Erişim Derneği'nden Ben ve Sevda İle Boğaziçi Üniversitesinden Zeynep Hande Sart hocamızla birlikte Zero Project kapsamında seçimlerde yaptığımız şablon çalışmasına verilen ödülü almak ve konferansa katılmak için Viyana'da geçirdiğimiz 5 buçuk günü anlatıyor. 19 24 Şubat tarihlerinde, gerek konferansta gerekse şehri gezerken yaşadıklarımızı, insanlarla ilişkilerimizi, gördüklerimizi gün gün kısa notlar halinde oluşturup EEEH Dergi grubuna gönderiyordum. Sağ olsun dergi ekibimizden Bahar bunları tek bir dosyada topladı ve ben de son düzenlemeleri yapıp sunuma hazır hale getirmeye çalıştım. Umarım zevkle okursunuz.

[Viyana İzlenimleri birinci gün: 19 Şubat:](#)

Görünmezliğin ırkı dili yok!

Viyana'dayız. Avusturya'daki bu ilk günümüzde sizlerle insanların tepki ve davranışlarının nasıl uluslararası olduğunu anlatacağım. Otele yerleştikten sonra, önce Birleşmiş Milletler Merkezine konferans için kayıt kartlarını almaya geldik. Burası, güvenliği oldukça yüksek olan bir yer. İçeri girerken, üstünüz aranıyor, her şeyi çıkarıyorsunuz ve kapılardan kartla geçiyorsunuz. O yüzden kapılardan geçeceğimiz bir kart için fotoğraf çekip kartı basıyorlar.

Tüm bu süreç tam bir görünmezlik içinde geçti. Daha binaya girişte, Sevda ve Ben yerine Hande Hanım'ı muhatap almaya başladılar: "Söyler misiniz kemerini çıkarsın?" Kapıdan geçerken, oradaki görevlinin tutumu hakikaten komik ve ilginçti. "Durun, nasıl geçecekler? Hayır hayır, kartı sen basma, ben kapıyı açayım. Dur dur bir adım geri..." Kadın kapıdan geçeceğimiz diye garip bir panik içine girdi.

Bizim fotoğrafımızı çekecek kadının tavrı da farksızdı. Önce her şeyi Hande Hanım'a sormaya başladı: "Şuraya oturacak! Kameraya bakmasını söyler misiniz?" Neyse, kendisini uyarınca, "Konuşabiliyoruz, isterseniz bize söyleyin" diye; doğrudan konuşmaya başladı bir parça.

Viyana sokaklarında gezerken de, Hande Hanım'ın anlattıkları kadarıyla, sürekli bize bakan, ilk kez bastonlu bir kör görmüş gibi bir anda önümüzden çekilen insanlarla karşılaştık. Belki her yerde böyle bakıyor insanlar Bilmiyorum, ama biz gören birinin geri bildirimini sonrası fark ediyoruz bunu.

Bir kozmetik mağazasına girdiğimizde örneğin, Sevda'nın aradığı bir parfümün ikinci katta olduğunu öğrendik, yukarı çıkacaktık ki, kadın Hande Hanıma işaretlerle anlatıyormuş: "Asansör var, merdivenden çıkmasınlar."

Sözün özü dostlar, görünmezliğin ırkı dili yok. Her yerde aynı. Bu da ilk günün özeti olsun.

Viyana İzlenimleri İkinci gün: 20 Şubat:

Zero Project Konferansında erişilebilirlik

Bugün gerçek anlamda konferans başladı. Sizlerle erişilebilirlik adına yapılanları paylaşmak istiyorum. Her şeyden önce bir total kör olarak yine tüm erişilebilirlik tedbirlerinin bana göre olmadığını söylemek zorundayım. Braille bir program yoktu örneğin, ayrıca salonların yerini gösteren bir harita da yoktu. Dahası Zero Project için bir mobil uygulama yapmışlar programı ve konuşmacıları görelim diye; Erişilebilirliği yüzde ellinin altındaydı. Birçok etiketsiz düğme, programa ulaşana kadar çekilen zahmet vs. oldukça şaşırtıcıydı. Girişte içinde Braille program bulunmayan ve broşür, ajanda gibi tamamen görsel malzemelerin olduğu çantayı almayı reddettim. Sonrasında gelip organizasyon adına benden özür dilediler.

Şu ana dek bardağın boş tarafını aktardım sizlere, ama dolu tarafı daha fazla erişilebilirlik açısından. Her şeyden önce bizim yarışmada yaptığımıza benzer bir uygulama var yol bulmayı kolaylaştıran. Ancak onlar kabloyla değil, 30 santimlik halı ile bunu yapmışlar. Böylece kılavuz iz olmuş. Biz de halıyı düşünebiliriz ileride sanırım.

Bunun dışında, konferansın hemen başında, konferans için yapılan erişilebilirlik düzenlemelerinden bahsettiler bir sunum olarak. İşte bazı satır başları:

- Sesli betimleme: masalarımızda telsiz kulaklıklar var ve gösterilen her video betimlemeli.
- Canlı alt yazı: Konuşmalar anımda yazılarak ekrana yansıtılıyor ve oldukça başarılı.

- İşaret dili: Tıpkı alt yazı gibi her konuşma, her salonda anlık olarak canlı biçimde işaret diline çevriliyor.
- Grafik çizimler: salonlardan birinde, tüm konuşmalar bir grafiker tarafından çiziliyor, özetleniyor ve kapıya asılıyor. Böylece öğrenme güçlüğü olanların dinlediklerini çizimlerle de birleştirerek anlamalarını kolaylaştırıyorlar. Aşağıdaki satırlarda bu çizimleri yapan arkadaşla yaptığım röportaja da yer vereceğim.
- Engelli tuvaleti, rampa ve asansörler: her katta engelli tuvaleti var, elbette asansör ve merdivenler mevcut.
- Speech Code: Bunu yeni keşfettim, bir uygulama Speech Code. Tüm ajandayı ve kapıları koda yüklemişler. iPhone veya Android cihazınızı koda tuttuğunuzda yazılı program veya her neyse size sesli olarak okunuyor veya ekran okuyucunuzla takip ediyorsunuz. Sisteme NFC kodlar koyabildiğiniz gibi, basitçe, speechcodes. eu adresinden yeni kod da basabiliyormuşsunuz. Bunu kullanarak tuvalet üzerindeki kodu ve programdaki kodu okuyabildim. Daha sonra Türkiye'ye döndüğümde buradan ücretsiz bir hesap açtım ve GETEM'de bastığım rastgele bir yazıyı sisteme yükledim. Bana verdiği kodu da yazının başına resim olarak yapıştırıp yazıcıdan çıktı aldım. Sonrasında iPhone ile kodu okuttuğumda, bana tüm yazıyı okudu sistem. Erişilebilir ve herkese hitap eden bir broşür vs. Hazırlayacaksanız çok ideal olabilir. Tek sorunu kodun okunmasının bir hayli zor oluşu. Bakalım ileriki sürümlerde bunu düzeltebilecekler mi?

Konferansın bir güzel tarafı daha şu: Programı sunan az gören bir arkadaş. Konuşmacılar arasında, sağır, CP'li, tekerlekli sandalyeli birileri var. Yani engelliler figüran konumunda değil. Daha anlatacak çok şey var. Ama bugünü erişilebilirlik düzenlemelerine ayırmak istedim.

[Viyana İzlenimleri 3. gün, 21 Şubat:](#)

[Sunum ve panellerden satır başları:](#)

Şu ana dek hep dış faktörlerden bahsettim, biraz da sunumlara bakalım derseniz. Önce güzel bir gelişmeyle başlayayım: Artık güvenlik görevlileri bize alıştı, kapılardan kartımızı basıp geçerken, büyük bir olay oluyormuş gibi davranmıyorlar.

Sunumları izlerken, önemli bir söylem ve paradigma farkını yakaladım. Biliyorsunuz biz bağımsız yaşam kavramını çok vurguluyoruz. Burada onun yerine yeni bir kavram

kullandılar: bireysel yaşam veya destekli bireysel yaşam. Gerekçe şu: Aslında hepimiz birbirimize bağımlıyız ve etkileşim içindeyiz. Kuyudan su çekip kendi ekmeğimizi pişirip, benzin için kendi petrolümüzü çıkarmıyoruz örneğin. Önemli olan, hayatımızda bireysel seçimlerimizi özgürce yapabilmek ve kimden, ne kadar yardım alacağımızı kendimiz seçebilmek. Bunu Beyza da bazı yazılarında vurguluyordu, ama bir kez daha duymak harika oldu.

Konferansın üçüncü günü olan 22 Şubat sabahının konuklarından biri Tom Shakespeare idi. Ve o da benzer bir kavramı vurguladı. Özellikle bedensel engellilere bakım hizmeti verenlerin seçiminde doğrudan sakat kişinin belirleyici olmasının önemine işaret etti. Ve yapılacak bakım ve yardımda da pratik açıdan sakat kişinin etkin olmasının önemini vurguladı. Sakat kişinin yaşam alanı kişisel yardımcının çalışma alanı ve buradaki çizgi çok önemli. İşin duygusal boyutunu da ihmal edemeyiz diyor Shakespeare.

Esasında çoğu sunum seçimlerle ilgili değildi, farklı alanlarda engellilerin katılımını hedefleyen sunumlar da vardı. Örneğin, kadın ve cinsellik konulu sunumda, Kolombiya'da son 10 yıl içinde yüzlerce zihin engelli kadının kısırlaştırıldığını öğrendik. Zihin engelli kadınların da kendi cinsel yaşamları üzerinde söz hakkına sahip oldukları belirtilerek bunu güçlendirmek için yapılabilecekler tartışıldı.

Başka bir sunumda, Greta adlı bir Almanya uygulamasını gördük. Uygulama bizim Hayal Ortağım'daki sinema kısmına benziyor. Sesli betimleme yapanlar bunları uygulamaya gönderiyorlar ve kör kullanıcılar filmi her yerde, filmle eşleştirip izliyorlar.

Kör kadınların göğüsteki kistleri çok daha hassas biçimde önceden anlayabildiklerine ilişkin araştırma sonuçlarının paylaşıldığı sunumlar da vardı.

Dünyadaki tüm yetimhanelerin kapatılması gerektiğini savunan ve kurucusu J. K. ROWLING olan vakıf da epeyce çok yerde sunum yaptı.

Her iki gün sabahında iki kısa film izledik. İlki bir konferansı anlatıyordu ve erişilebilirlik olmadığına yaşananları hicvediyordu. Oradaki bir repliği aktarayım: "İşitme engelli misiniz?" "Hayır, sağırım."

İkinci günkü filmin konusu ise evli olan iki down sendromlu kişinin çocuk sahibi olması üzerineydi. Tahmin edeceğimiz üzere aile buna karşı çıkıyor, ama yine de sonunda down sendromlarının yaşamlarını engellemediğini söyleyip sürece devam ediyorlar.

Gelelim seçimlerle ilgili yapılanlara. İzlediğim sunumlarda, Meksika, İspanya, Brezilya, Avustralya, Amerika ve Gürcistan'dan örnekler gördük. Amerika, Avusturalya ve

Brezilya'da elektronik oylama var. Ancak, örneğin Brezilya'da yine de oy vereceğiniz yere gitmek zorundaymışsınız. Sistemler İnternet'e bağlı değil. İspanya ve Meksika bizim gibi. Elektronik oylama yok. İspanya oy hakkı ve seçimlerle ilgili mücadelesini yeni kazanmış. Orada engellilerin oy kullanabilmesini sağlamak bile ciddi bir sorunmuş. Süreç orada da engelli bireyin talebine göre yürüyormuş. Kişi Braille pusula istiyorsa önceden başvuruyormuş, ama Braille pusulayla neyi kastettiler pek anlamadım.

Gürcistan modeli bize en yakın olan. Oy pusula rehberi adında bizim şablona çok benzer bir şey üretmişler. Bizden farkı üzerinde Braille yok çünkü Gürcistan federasyonu çoğu kişi Braille bilmiyor diye bunu istememiş. Yerine her yuvarlak deliğin üstünde uzun çizgiler var. Böylece, sayabiliyorsunuz. Delikler çok küçük çünkü orada oylama kalemle yuvarlak bir çizik atmaktan ibaret. Bir de şablonu bir kere üretmişler ve kişiler bunu her seçimde kullanabiliyorlarmış. Üzerine referandum için de bir bölüm eklemişler oradaki boşluklar daha büyük. Ben sevdim şablonlarını ve bir örnek aldık.

Biz de bu oturumlardan birinde sunum yaptık. Sunumumuz ve videomuz oldukça beğenildi. Oturum başkanının sorduğu bir soru çok önemliydi: "Peki kişi hem kör hem bilişsel farklılıklar yaşıyorsa, çözümünüz ne?" Biz Braille bilmese bile kişinin yalnızca saymayı bilerek oy kullanabileceğini vurgulasak da, bence bu konularda da gruplardan geri bildirim alıp farklı çözümler de sunmamız gerekiyor. Bu arada erişilebilirlik sözümüzün İngilizcesini de söyledik ve oturum başkanımız çok beğendi.

Akşam da ödül törenindeydik. Her şey gayet güzel organize edilmiş. Seksene yakın organizasyon ödül aldı ve her şey iki saatte bitti. Ödül alırken, herkese anchor dedikleri bir asistan veriyorlar. İsterseniz onunla beraber yürüyebiliyorsunuz. Oranın kişi üzerindeki etkisi gerçekten hoştu. Sevda, Hande Hanım ve Ben ödülü birlikte aldık ve sonra bizi 30 saniyelik bir çekim yapmak için stüdyoya aldılar.

Buradaki eleştirim, ödülün yine erişilebilir olmayışı. Diploma gibi bir sertifika verildi ama üzerindeki yazıyı yine birine okuttuk. Daha önce de söylediğim gibi, bir total kör olarak maalesef ihtiyaçlarımız üvey evlat muamelesi görüyor. Birçok erişilebilirlik düzenlemesi var, ama total körler için yalnızca halıdan yapılmış kılavuz iz ve sesli betimleme seçeneği mevcut. Burada diğer engel gruplarına nazaran çok az bastonlu kör görmemizin de etkisi var mı bilmiyorum, ama böyle noktalarda daha çok yer almamız

gerektiğinin altını tekrar çizmek istiyorum.

Viyana izlenimleri 4. Gün, 22 Şubat:

Stantlar Üzerine

Bugün biraz da konferans sırasında açılan stantlardan bahsetmek istiyorum sizlere. Her benzer çalışmada olduğu gibi, burada da stantlar açıldı ve çeşitli gösterimler yapıldı. Bunlardan beni en çok etkileyen, Facebook'ta röportajını da paylaştığım Porto Rikolu kör astrofizikçi Wanda Diaz oldu. Kendisi üniversite yıllarında diyabet sonucu tamamen kör kalıyor. Eğitimine devam ediyor ve şu an post doktora yapıyor. Astrofizik erişilebilirliğini sağlamak için, birçok sesli ve dokunsal deneme yapmışlar ve bunların bazılarını da direkt kendisi geliştirmiş. En çok ilgimi çeken bir nevi ışık algılayıcısı cihaz oldu. Bu cihazın bir parçasını teleskopa bağlayınca yıldızları izliyor ve çıkardıkları seslere göre yaşlarını buluyormuş. Genç yıldızlar daha çok ışık yayıyor ve daha ince ses çıkarıyormuş, yaşlı yıldızların yaydığı ışık azaldığından sesleri kalınlaşıyor. Ayrıca tüm gezegenlerin 3 boyutlu çıktıları, ay yüzeyindeki kriterler vs. dokunsal bir tat da veriyor bize.

Bu konuda inspiring Stars adlı bir sergi yapılmış geçen yıl Viyana'da. international Astronomical Union, uluslar arası astronomi birliğince desteklenen bu projede daha kapsayıcı bir astronomi için dokunsal teleskoplardan başlayan geniş bir yelpazede çalışmalar sürdürülmüş.

Ben bunları yazarken, Türkiye'de doktorların engellilerin hangi alanlarda çalışamayacağını belirleyebilmelerinin önünü açan yönetmelik gündeminin tartışmasını görmek ne garip! Neyse, ertesi gün Wanda ile bir kahve içtik, onu festivalimize davet ettik. Kim bilir, sponsor bulursak, belki Türkiye'de ağırlarız onu.

Mevzuyu Wanda ile aramızda geçen şu diyalogumuzla kapatayım: "Sence kör biri uzaya gidebilir mi?" "Tabii ki, uzayın kendisi karanlık bir yer zaten." Ne dersiniz, Wanda için Türkiye'den bir rapor alsak, doktorlar hangi işi yapabilir derdi? Biraz daha yere indiğimizde, karşıma çıkan diğer bir figür Petra Plicka oldu. Size erişilebilirlik düzenlemelerini anlatırken, sunumların çizimlerle yapılan görsel betimlemesinin duvarlara asıldığını söylemiştim. İşte Petra bunu yapan kişi. Kendisi aslında sosyologmuş ama on yıldır öğrenme güçlüğü yaşayanlarla çalışıyor. Bu çalışma onların isteğiyle oluşmuş ve oldukça yararlı oluyormuş. Evet konferans bir total

kör olarak erişilebilirlik noktasında beni tatmin etmedi belki, ama erişilebilirliğe özel bir önem verilmesi ve bunun için çaba harcanması o kadar değerli ki.

Esasında yapılması gereken bu; ama biz hiç göremeyince, ağzımızı açıp bakıyoruz. Ve işin garibi bunları eleştirdiğimiz için biz, nankör, fil dişi kulesinde olarak niteleniyoruz. İnsanları yukarı çekmemiz istenmiyor, bizim aşağı inmemiz isteniyor.

Petra bir parça Türkçe de biliyor, küçüklüğünde İstanbul'da yaşamış, herkese Türkçe selam gönderdi.

Biraz da Stantlarda karşımıza çıkan ürünlere bakalım. Bir Avusturya Firması bizim iPhone'da ekrandan Braille yazmamızı temel alan küçük bir Braille klavye geliştirmiş. Daha prototip aşamasında ama yapısı oldukça güzel ve basit. İphone arkasına bile bağlanabilir. Dokunmatik ekranlarla arası pek hoş olmayanlar için bence faydalı. Fiyatını 50 Avro civarında planlıyorlarmış.

Aynı grubun geliştirdiği diğer bir ürün tek elini kullanabilenler için düzenlenmiş bir klavye. Tek elinizi koyduğunuzda tüm harf, tuş ve rakamlara hakim oluyorsunuz ve oldukça hızlı yazabilmeniz mümkün. Harflerin dizilimi biraz farklı ama kolayca alışılabilir bence. Farklılıkların ihtiyaçlarına göre, her şey ne kadar da kolay düzenlenebiliyor, onu gösterdi bu klavye bana.

Yine bu grubun ürettiği dille bile kontrol edilebilen helikopter çok hoştu. Bedeninizin boyundan aşağısını kullanamasanız bile, bu küçük sensorlar sayesinde her şeyi kumanda etmeniz mümkün.

Diğer bir ürün ise, İsraililerin geliştirdikleri Step Here. Kaç seferdir kendilerini takip ediyordum, tanışma fırsatı bulduk. Ürünleri bizim Sesli Adımlar ve Yol Arkadaşım'a benzemekle beraber, bir de ses çıkaran bir ürün yapmışlar. Tam hayal ettiğim gibi, bunu telefonla etkinleştirirseniz, bulunduğumuz yerde ses çıkarıyor. Uygulamasını pratikte daha net görmek lazım tabii, ama bir yerlerin tam olarak bulunmasında oldukça faydalı olabilir bence.

Step Here demişken, Almanya kökenli geliştirilen Guide Me, bana rehber ol çalışmasını da anlatmalıyım. Bu çalışma bizim Aira mantığına benziyor. Hatırlayın Elif Emir Öksüz yazmıştı Aira ile ilgili. Uzaktan bir asistanın sizi yönlendirmesi... Bu grup gözlük kullanmıyor doğrudan telefon kamerasıyla, bir asistana bağlanmanızı sağlıyor. Bunu daha çok metro, hava alanı gibi yerlerde satmayı istiyorlar. Oradaki çağrı merkezlerine lisans verdiklerinde, siz alana girdiğiniz an, operatörü arayıp destek alarak işinizi halledebilirsiniz. Her gün yaşadığımız havaalanı tartışmalarına farklı bir

çözüm sunabilir bence bu tür bir çalışma. Yüzlerce kişiyle uğraşmak yerine, uzman bir personeli arayıp gitmek istenen yere ulaşmak kulağıma kötü gelmiyor. Tabii gerçek erişilebilirliğin bu olmadığını hatırlamak önemli.

Son olarak Yine İsraililerin ballandıra ballandıra anlattıkları ama test etme fırsatı bulamadığım bir eklentiden söz edeyim. Adı Envi gibi bir şeymiş sanırım ve Firefox ve Chrome içine kuruluyormuş. Yaptığı şey erişilebilir olmayan web sayfalarına erişilebilirlik kazandırmak, ama kendilerini bir türlü yerlerinde bulamadığım için çok fazla fikir veremiyorum. İleri ki zamanlarda daha çok bilgi bulursam, paylaşırım.

Seçimlerle ilgili çok bir özel çözüm göremedim. Orcam dediğimiz gözlük sistemi bir çalışma yapmış ama birleşik pusula olmayan sistemlerde gözlüğü tutup yazılı adayın bilgilerini okumaktan ibaret. Hem bizim seçimlerimize uymaz, hem de zaten elimizdeki akıllı telefonlarımızla bunu yapabiliydik eğer her aday ayrı bir kâğıtta olsaydı, muhtarlık seçimleri gibi.

Sanırım bugünlük anlatacaklarımın sonuna geldik. Son günde biraz Viyana'daki sanat gezi izlenimlerimden söz edeceğim. Zero Project konferansı 22 Şubat itibarıyla sona erdi.

[Viyana Avusturya izlenimleri 5, 23, 24 Şubat:](#)

[Şehre ve sanata dair Genel toparlama:](#)

Bu sefer bir günü değil toplam kaldığımız 5 buçuk günü değerlendirmek isterim sizlere değerli dostlar. Bu son yazıyı uçakta, dönüş yolunda yazıyorum. Avusturya'da kaldığımız büyük döneme genel olarak baktığımda, güzel vakit geçirdiğimi söyleyebilirim. Zero project konferansındaki erişilebilirlik düzenlemeleri, her ne kadar bir total kör olarak beni her yönüyle tatmin etmese de, bu konuya özel bir önem verilmesi ve gösterilen çaba etkileyiciydi. Ne var ki, engelliler için yapılan bir organizasyon diyebilirsiniz, Ama Türkiye'de böyle çok organizasyon var ve maalesef gösterilen hassasiyetin yarısını bile görmek pek söz konusu değil.

İkinci olarak şehirdeki genel erişilebilirlik oldukça iyi. Önemli yerlerde kılavuz izler var. Her yerde, istisnasız sesli trafik ışıkları var. Bunu başka bir yerde belirttim mi emin değilim, ama tekrar yazayım. Avrupa'daki sesli ışık sistemi daha başarılı. Bir kesik kesik tık sesi duyuyorsunuz. Yeşil yandığında hızlanan bir tık sesi var. Işıklar karşı karşıya olduğundan geçerken, karşı kaldırımdaki sesi de duyduğunuzdan, yönünüzü

tayin etmek çok daha kolay. İstanbul'da bilenler bilir, “Şimdi karşıya geçebilirsiniz” uyarısı var, ama dil bilmeyenler için bu, çok anlamlı değil aslında. Ayrıca, Avrupa'da ışıklar yolun gürültüsüne göre ses seviyesini otomatik ayarlıyor. Teoride bizde de öyle, ama çoğu ışığın sesi o kadar kısık ki, duymak mümkün olamayabiliyor.

Öğrendiğim kadarıyla durakların bazılarında, sesli betimleme sistemiyle durak tarif ediliyormuş, ama ben rastlamadım. Yalnız, havaalanına gitmeden önce beklediğimiz otobüs durağında bir düğme vardı ve düğmeye bastığımızda, bir sonraki otobüsün kaç dakika içinde geleceğini söylüyordu ve bu bilgi her basışımızda güncelleniyordu.

İnsanların davranışları ise, ilk gün belirttiğim gibi evrensel ve mikro saldırganlıklar içeriyor. Bugün meseleye bir de bizimle beraber proje ortağımız olarak Viyana'ya gelen Hande hocamız açısından bakmak istiyorum. Çok ilginç bir saptama yaptı Hande hoca: Kendimi rehber köpek gibi hissettim. Tabi bunu şakayla karışık söylüyordu, ama gerçeklik payı da yok değil. İlk karşılaştığımız herkes Hande Hanım'a bizim refakatçimiz muamelesi yaptı. Aynı projenin iki ortağı olduğumuzu anlatmakta güçlük yaşadık açıkçası. Örneğin, stantları dolaşırken, Hande Hanım'ın dediğine göre, onunla hiç göz kontağı kurmadan doğrudan bize yöneliyorlarmış. İlginç değil mi, bu sefer de o görünmez oluveriyor. Sonra son gün otelde yemek almamıza yardım eden görevli, Sevda ve Hande Hanım'ı kardeş sandı. Yani, eşit iki arkadaş, iki ortak gibi görmekte bile güçlük çekiyor insanlar bir gören ve bir görmeyeni.

Bu arada minik bir sosyal Aikido ipucu vereyim, yemek alırken otelde, hiç Hande Hanım'la birlikte inmedik restorana. Bunu bilerek öyle olsun diye yapmadık, ama daha erken uyanıyorduk ve iniyorduk. Sonra Hande Hanım masamıza geldiğinde biz yemeğimizi almış oluyorduk. Bu, sürekli bizi muhatap almalarını sağladı.

Son olarak da biraz müze ve sanat erişilebilirliği üzerinde durmak istiyorum. Belki bilirsiniz, Viyana tam bir müze ve sanat şehri desem yanlış olmaz. Her yerde bir müze bulmanız, opera konulu bir şeylere rastlamanız mümkün. Biz de Mozart, Sigmund Freud ve Klimt müzelerine gittik. Her 3 müzede de sesli rehber hizmeti vardı hatta Freud müzesinde iPhone üzerinden Media Guide denen bir sistemle bunları dinleyebiliyordunuz. Ama bu seni tatmin etti mi dersiniz, hayır asla. Bir kere sesli rehber zaten körler için değildi, yani betimleme değil yapılan bilgi vermek. İkincisi de betimleme olsa dahi, bunu çok yetersiz buluyorum.

Türkiye'de Sesli Betimleme Derneği harika bir iş yapıyor ve bazı müzelerde, sergilerde betimleme hizmetiyle tanıştırıyor bizleri. Fakat şunu çok daha iyi anladım ki, eğer sanat

aynı zamanda gördüğünüz, duyduğunuz şeylerden haz almaksa veya etkilenmekse, betimleme ya da sesli rehber bunu yapamıyor. Yalnızca ansiklopedik bilgi veriyor bize. Resim, heykel gibi sanatsal bir ürünü kör birine anlatmak için, dokundurmak şart bence. Burada yapılacak dokunsal bir replika. Bunun da bir sanatçı gözüyle tasarlanması önemli. Yalnızca birebir kopya da sorunu çözmiyor. Betimlemelerde, belki o an; yaşatacak ses efektleri, 3 boyutlu sesler kullanılsa, bir yere kadar fayda edebilir. Ama bugün maalesef müzelerin erişilebilirliği, rampa, tuvalet, kulaklık kavramlarının ötesine geçemiyor.

Hatta, bir tane müzik aletleri müzesi bulduk, oradaki sesli rehber cihazı da dokunmatikti. Varın gerisini siz düşünün. Klimt müzesinde bir tek onun ünlü resmi olan kiss öpüşme resmini kabartmışlar. O bile haz vericiydi bence. Ama orada da Rodin'in bir heykeline dokunuyorduk ki, hemen görevli yanımızda bitti. Neymiş, yasakmış. Alçıdan yapılmış, ortada duran bir heykel. Ama hemen bir yasaklama çabası. Bize yalnızca özel olarak ayrı gelirsek dokundururlarmış falan. Zaten çok az dokunulacak şeyi bir de böyle kısıtlamışlar.

Her neyse, yine pek farkımız yok gördüğünüz gibi değerli dostlar. Diyeceğim o ki, bizim bir biçimde, bir körsel sanat müzesi tasarlamamız ve yalnızca bilgi edinmeyi değil, hazzı da hedeflememiz gerekiyor. Sanatsever yaratıcı insanlar orada mısınız?

Uçağımız inmek üzere. Tekrar ülkeme dönüyorum. Yaşadıklarımı damıtıp bir seçki hazırlamaya çalıştım sizler için. Aman ne güzel gezdim gördüm demek değil niyetim, izlenimleri daha eşit, erişilebilir ve engelsiz yaşam çabamıza katık olsun diye yazdım. Kusurum varsa affola.

YAZIM YANLIŞLARI ÜZERİNE

Meral Sözen

Meralsozen1@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

Yoldaşlarım! Uzun zamandır zihnimi meşgul eden, doğrudan konuya girmek suretiyle sizlerle paylaşmak istediğim bir konu var. Genelde iyi okuyor, iyi konuşuyoruz; fakat ne kadar iyi yazıyoruz? Yazım ve dilbilgisi kurallarına uygun yazmanın sağlıklı bir iletişim için temel öneminin ve gerekliliğinin ötesinde bir şeylerden bahsetmek istiyorum. Yazdığımız şey ister kısa ister uzun olsun, ister edebi bir metin isterse serbest bir fikir yazısı olsun, ister bir ders ödevi isterse de tek cümlelik samimi ve özel bir mesaj olsun bizim hakkımızda karşı tarafa bir bilgi ve bir imaj verir. Sözcük seçimi ve üslup tamamen kişinin tercihi olup kim nasıl isterse öyle yapsın denilebilecek bir konudur. Ancak burada içerikten tamamen bağımsız olarak şekil hatalarının oluşturduğu durumdan bahsetmek istiyorum ben. Mesela "psikoloji" yerine "piskoloji" yazan birinin o konu hakkındaki söylediklerini ne kadar ciddiye alırsınız? "Aman canım ne dediğim anlaşılıyor sonuçta, şekle de çok takılmamak lazım" gibi bir savunmayla geçiştirilebilecek bir konu değil bu. Tabii burada yanlışlıkla basılan bir tuş sonucu yapılmış yazım hatalarını kastetmiyorum kesinlikle. Gerçekten de bir sözcüğün doğru yazımını bilmemekten kaynaklı oluşan durumdan bahsediyorum. Eğer bir kişi özellikle de yaygın kullanılan sözcükleri hatalı yazıyorsa, genel olarak şöyle bir algı oluşturur: Demek ki bu kişi hiç doğru düzgün kitap okumamış hayatında, günlük gazete, haber sitesi veya herhangi bir konuda herhangi bir şey de okumuyor. "Herkes" yerine "herkez" yazan biri hakkında böyle bir şey düşünmemek için hiçbir sebep göremiyorum ben. Ancak burada görme engelliler bakımından biraz farklı bir durum oluşuyor. Yazım yanlışlarının o kişinin okuryazarlığıyla ilgili şüphe uyandırmasını haklı bulan biri olarak bu kişi bir görme engelli olduğunda durum biraz karışıyor benim zihnimde. Şimdi ilk durumda, yani gören birinin, yazım yanlışı yapmasını kitap okumuyor oluşuna bağlamak çok mantıklı; çünkü kelimelerin doğru yazılışlarını görerek zaten ister istemez öğreniyor insan; bunun için özellikle çalışmasına gerek yok. Ancak ekran okuyucular aracılığıyla okuma yapan bir kişi için tam olarak aynı süreç işlemiyor. Özellikle yön tuşlarıyla yeni öğrendiği kelimeleri kontrol etmiyorsa ya da Braille bilmiyorsa bu konuda eksik kalabiliyor. Hiç kuşkusuz

benim de bu konuda eksiklerim var; bununla birlikte beni geliştirecek her türlü desteğe açığım. Burada kendi uyguladığım birkaç yöntemi sizlere de önermek isterim. Herhangi bir yazıyı okurken aşına olmadığınız bir sözcükle karşılaştığınızda bilgisayarın yön tuşlarıyla veya telefonda rotoru kullanarak harfleri kontrol edebilirsiniz; yazılışından veya anlamından emin olmadığınız sözcüklerle ilgili TDK'nun gayet erişilebilir sitesini ziyaret edebilirsiniz; sözcüklerin köklerine bakarak anlamca bir mantık oturtmak da yararlı olacaktır. Bir süre sonra bu işten zevk almaya başlayacağınızı da söylemem lazım. Şimdi bu durumu farklı yönlerden tartışmak istiyorum. Gören bir kişinin ekstradan bir çaba sarf etmeden süreç içinde gerçekleşen örtük öğrenmesine karşılık, görmeyen bir bireyin bilinçli bir çaba göstererek edinmesi gereken bir beceride eşitlenmelerini beklemiş oluyoruz. Peki, beklememeli miyiz? ya da daha hoşgörülü mü bakmalıyız? Bence hayır. Zaten görmeyenlerin yazım yanlışları konusundaki eksikliklerinin sebeplerinden biri de bu konuda çok az geri bildirim alıyor oluşları. "Nasıl olsa görmüyor, zaten tam olarak doğru ve eksiksiz yazması beklenemez" denilerek öğretmenlerinden veya çevresindekilerden herhangi bir geri bildirim almayınca bu konuda geri bırakılmış oluyor. Burada sırf görmüyor diye yazım yanlışlarını hoş gören bir öğretmen mesela, görevini eksik yapmış hatta görevi olan şeyi yerine getirmemiş oluyor. Gerçi her ne kadar çevre tarafından hoşgörüle karşılanıyor gibi dursa da aslında olan şey, görme engellinin "zaten" belli bir seviyenin altında olduğu ön kabulü, fazlasının olamayacağı düşüncesi ve buna bağlı olarak oluşan beklentisizlik durumu. Bunun gibi küçük ayrıntı olarak algılanan konular diğer alanlardaki bakış açılarından hiç de bağımsız değil. Örneğin "istatistik" yerine "istatistiklik" yazan bir görme engelli öğretmen, istediği kadar iyi bir öğretmen olsun, imajı bu yazım yanlışının altında kalacaktır. Abarttığımı düşünenlere şunu da bir düşüncelerini öneririm: Gün geliyor insanları konuşulanları anlayabildiğimize ikna etmek zorunda kalmıyor muyuz? Tabii denilebilir ki: "Görenler arasında da çokça yanlış yazan yok mu?" Elbette var. Yine de görmemenin bu konuda bir dezavantaj olduğunu kabul etmek gerekir. Hiç öyle kitap vb. okumayan birinin bile kolay kolay yapmayacağı bir hatayı, görmeyen biri rahat rahat yapabilir, yani eşit düzeylerde okuryazarlığı olan bir görenle görmeyen eşit düzeylerde hata yapmıyor yazarken. Şöyle bir örnek verebilirim, sokaklarda, caddelerde bir otopark varsa kocaman büyük harflerle, çoğu zaman beyaz zemin üzerine siyah ve kırmızıyla "OTOPARK" diye yazılır. Şu durumda herhangi bir metin okumayla hiçbir ilgisi olmayan bir gören bu sözcüğün doğru yazımını bilir yine de, tutup da "otapark" yazmaz kolay kolay; yazan da vardır belki, belli olmaz

ama mantıken oran daha azdır. Benim gibi bir bakış açısına sahip olanlarca elbette onlar da cahil cühela olarak algılanır. Ben mesela, komünizm hakkında ciddi ciddi bir şeyler anlatmakta olan birinin "kominizm" yazdığını fark edersem derhal okumayı keserim. Başta çok acımasızca duran bu tutumumda son derece haklı olduğumu düşünüyorum. Doğru yazılışı bir şekilde bilmesini sağlayacak kadar bir okuması olmadığı açıktır çünkü. En azından kelimenin kökeni/etimolojisi hakkında da hiç mi bir şey düşünmemiş diye de sorarım. Şimdi burada bir tür spekülasyonla sağlamlılığa düştüğüm yanılığısı da oluşabilir, ve evet sağlamlılık düşülen bir şeydir, öte yandan da biz değil miyiz muafiyetlere karşı çıkan? Yazım ve dilbilgisi kurallarından muaf tutulmayı ya da daha bir hoş görü beklemeyi uygun bulmamız düşünülmemeli. Yine de bu durumu önemsemeyen varsa ve bu önemsemeyişi görmüyor olmakla hiçbir biçimde ilişkilendirmiyorsa sonsuz saygı duyarım. Benim yazılarımdaki dilbilgisi hatalarını ve daha da önemlisi konuya ilişkin ufuk açıcı fikirlerinizi paylaşmanızdan da memnun olurum. Ne de olsa yol ilerledikçe açılır.

İLK GÖRÜŞTE AŞK 2: SORUN SENDE DEĞİL BENDE

Mihri İlke Çeperli

homoibretus@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

“İlk Görüşte Aşk” adlı yazımın yayınlandığı Ağustos ayından bu yana ikili ilişkilere dair çok sayıda mail aldım, hatta en çok ilgi gösterilen yazım oldu diyebilirim. O yazımda “Sakat bir adamın engelsiz erişemeyeceği tek şey kadındır.” demiştim ve aldığım mailler de bunu doğrular nitelikteydi.

Birbirini tanımayan farklı kişiler aynı şeyi söylediğine göre, ortaya şöyle bir sonuç çıkıyor: Bir erkek istediği kadar yakışıklı, kariyer sahibi, kültürlü, eğlenceli, özgüveni yüksek olsun engeli varsa bunların bir önemi yok. Sahip olduğumuz ne varsa bastonlarımız tarafından parçalanıp tekerlekli sandalyelerle üstünden geçiliyor çünkü toplum çok bilinçsiz ve engellilere karşı önyargılı. Bu nedenle engelli erkeğe kimse şans vermiyor.

Peki kadınlara engellileri reddederek ne kadar sağlamcı, ayrımcı bir tutum sergilediklerini anlatıp onları engellilerin de herkes gibi iyi bir partner olabileceğine ikna edersek, engelli erkekleri çekici bulmaya başlarlar mı? Tabii ki hayır! Çünkü arzunun pazarlığı olmaz.

Sağlamlarla aynı okulda kaynaştırma eğitimi görenler bilir. Eğer diğer öğrenciler engelli öğrenciyi dışlıyorsa, oyunlarına almıyorsa, öğretmenler engelli olmayan öğrencilere engelli arkadaşlarını dışlamamalarını, onu da aralarına almalarını öğütlerler. Sonuç da genelde şu olur: Tüm sınıf, en fazla bir-iki gün teneffüslerde engelli arkadaşlarıyla vakit geçirir, havadan sudan sohbet eder, ihtiyacı olursa yardım eder. Bu zoraki bir arkadaşlık olduğu için bir süre sonra her şey eskiye döner, ta ki öğretmenin bir sonraki farkındalık konuşmasına kadar.

Bizim kendimize dürüst olmamız gerekiyor. Kendimi kıyasladığım ve kadınların bana tercih ettiği sağlıklı erkeğin özellikleri neler? Yakışıklı, kültürlü, centilmen, eğlenceli, iyi giyinen, bakımlı, özgüveni yüksek vs. Bu kişiyle aramdaki tek fark engelimi mi? Yani bu kişi benim engelli olmayan halim diyebilir miyim?

DeneySEL Playboyoloji araştırmalarının bir gereği olarak bu soruları “İlk Görüşte Aşk” yazısındaki olayların baş kahramanı İbretus’a sorduk ve şu cevabı aldık: “O yazıyı

yazarken hem kendimi hem karşı tarafı suçluyordum, sanki kör olduğum için tüm dünya bana cephe almış gibi geliyordu. Kadınlar nasıl olur da benim gibi kültürlü, zeki, iyi bir üniversitede okuyan birini reddederdi? Kendimle ilgili sayabildiğim ilk üç özellik buydu. Bir gün, kadınları olaya hiç karıştırmadan kendimle ilgili beğenmediğim özellikleri veya çekiciliğimi etkileyebilecek bir eksiklik olarak gördüğüm şeyleri bir Word belgesine yazdım. Gerçekten eksiklik olarak görmeyi bıraktığım ana kadar hiçbir maddeyi silmeyecektim. Listede yer alan maddelerden birkaçı şunlar:

Yabancılarla konuşurken tutuk kalıyorum. Kendime ait bir giyim tarzım yok. Saç şekillendirmeyi bilmiyorum (Ki bu maddeyi silmiştim.). Fazla kilom var, kas kütlem zayıf (Şu an bu maddeyi silmeye çalışıyorum.).

Bu arada kadın erkek ilişkilerine dair çokça araştırma yaptım ve eksiklik olarak görmediğim şeylerin de sorun olabileceğini gördüm. Yazıda anlattığım son olayı düşünürsek, mekânda boş masayı görerek bulmasam bile, nerede oturacağımıza karar verip orada boş masa görüp görmediğini ona sorabilirdim. Garsona işaret yapan o olsa bile “Beyefendi ne alır?” sorusunu kendim yanıtlayabilirdim, menüyü o okusa bile siparişleri ben verebilirdim. O olaydaki kadının “Seni, erkek olarak görmüyorum.” demesinin nedeni kör olmam değil, inisiyatifi tamamen ona bırakmamdı.

Sonuç olarak fark ettim ki kadınlar sorumluluk almayan, kontrolü başkasına devreden, kendine özen göstermeyen, paso şikâyet eden erkekleri istemiyor; engelli erkekleri değil!

İbretus’un da dediği gibi “Sorun onlarda değil, bizde.”. Eğer beğenilmek istiyorsak, beğeni uyandıran özelliklerimizin olması gerekiyor. Çünkü hiç kimse bir engelli gördüğünde “Ben bu kişiyi flört edecek kadar çekici bulmazsam, sağlamcı, şekilci, patriyarkal kapitalist sömürü düzenine boyun eğmiş olurum.” demeyecek.

GEZGİN

Eylem Yurtsever

Eylemyurtsever@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

Çok gezen mi bilir; yoksa çok okuyan mı? Bu meşhur soruyu anlamsız bulan tek kişi ben miyim acaba? Neden mi anlamsız buluyorum? Bir kere, bir insanın bir konuda bilgisi olduğuna o size bilgisini aktarmadığı ya da uygulayarak göstermediği sürece emin olamazsınız. Yani biri çok gezse de; çok okusa da; aktarmadığı sürece neyi bilip neyi bilmediğini anlayamazsınız. Bilgi, en kesin şekilde aktarıldığı an ölçülebilir bana sorarsanız.

Benim ne kadar bilgili bir insan olduğumun belirlenmesi umurumda bile değildi. Zaten çok okuyordum; ama çok az gezebiliyordum. Seyyahlara özeniyordum. Kıskanıyordum onları. Evliya Çelebi, gördüğü bir rüyayla gezgin olmuştu. Marco Polo baba mesleği sayesinde... Bir rüya ya da başka bir mucize sayesinde dünyayı bucak bucak gezemeyeceğimi biliyordum. Babam da bir sınıf öğretmeni idi. Üstüne üstlük ben doğuştan görmüyordum. İnsanlar hava almaya çıktığımda dahi müdahale ediyor, sokakta olmamı yadırgadıklarını belirten eylemlerde bulunuyorlardı; nerede kaldı dünyayı gezmek.

Yine de, on yaşımdan beri dünyayı gezmeme olanak sağlayacak bir fikir üzerinde çalışıyordum. Her şeyden önce, bu fikri uygulamam için sahip olmam gereken bilgi üzerinde çalışmam, teknolojinin dilini öğrenmem gerekiyordu. Kodlama... Ardından kodların pratikliğini sağlayacak, onları çalıştıracak olan şeyi hatmetmeliydim. Elektronik... Bir yandan da normal hayatımı bir şekilde sürdürmeliydim.

On dört yaşındayken yatırım yaptığım bu işten para kazanmaya başlamıştım bile. Bu paralarla, tasarladığım aracın malzemelerini alıyordum. Hem de aldığım bu işler tecrübe kazanmamı sağlıyordu. Birbirlerine bağlı çalışan birkaç farklı araç tasarlamıştım. Kameralar barındıran ve derime hava basıncıyla ortam bilgisini dokunsal veriler olarak gönderebilen giysiler, hem eşyalarımı taşıyabilen; hem de korkutucu görünebilen, rehber köpek olduğu düşünülmesi amacıyla tasarladığım bir robot köpek, saatte 200 kilometre gidebilen bir elektrikli kayak. Elbette koordineli olarak çalışacakları için köpek de onun yanında gidebilecek kadar hızlı olacaktı. Bunlar

için gerekli elektrik enerjisini de; elektrik üretebilen grefen boyalar temin edecekti.

Tasarladıklarımı eyleme geçirdiğimde on sekiz yaşını doldurmuştum. Hatta güzel bir tesadüfle tam doğum günümde her şeyi bitirmiştım. Ailem ve arkadaşlarımla vedalaştım. Beni hayalimden vazgeçirmeye çalışmayacak kadar seviyorlardı. Bana güveniyorlardı.

Çok uzun yıllar boyunca gezmişim dünyayı. Nasıl olsa geçinmek kolaydı. Teknoloji bilgimden dolayı aldığım referanslar, insanların bana iş vermesini sağlıyordu. Gerek uzaktan aldıklarım, gerekse gezdiğim yerlerde bulduklarım sayesinde geçinebiliyordum. Değişik kültürler ve yerler tanımak beni devamlı güncelliyor, ruhsal gıdamı dengeli alan; her açıdan sağlıklı bir insan olmamı sağlıyordu. Elbette sıkıntılar oluyordu. Devamlı nereye gideceğimi soran insanlar bulunuyordu. Aslında görmediğim belli olduğu için soruyorlardı; yürüyüşümde bir sıkıntı olduğundan değil. Rehber köpeğimden yardım alıyordum. Kaykaya binmediğim zamanlarda bana rehberlik etmesi için ona birtakım programlar yazıp yüklemiştım. Tüm bunlara rağmen beyaz bastonum hep yanımdaydı. Yaptığım her şeyde bir güvenlik önlemi vardı. Çalışmadıkları sürece onların işlevlerini yerine getirebilmelerine yarayabilecek alternatif yöntemlerim hazırды.

Bazen her şey bu kadar sorunsuz işlemiyordu. Nasıl önlemler alırsan al, bazen hiç beklemediğin bir şey ters gidebiliyordu ve bir kazayla her şey mahvolabiliyordu. Öyle de olmuştu. Paris'teydim. Daha ne olduğunu anlamadan; bir motosiklet üzerime sürmüş, başka bir arabanın yoluna savrulmuşum. Kaykayım sırtımda asılıydı ve yanımdaki robot köpeğe bir şey olmamıştı. Giysilerimin büyük bir kısmı sağlam kalmıştı; ama ayaklarım arabanın altında kaldığından hasar çok büyüktü. İlk an çok acımamıştı; ama birkaç saniye sonra acıdan bilincim kapanmıştı. Kendime geldiğimde, eşyalarımı birlikte kendimi hastanede bulmuşum.

Günlerce yoğun bakımda yattıktan sonra doktor durumumu anlatmıştı. Bir daha yürüyemeyecektim. Tekerlekli sandalye kullanmam gerekiyordu. Artık bir gezgin olmam çok riskli bir hale gelmişti. Belki bu risk alınabilirdi; ama artık böyle bir şey yapmak istemiyordum. Eski tadı alamayacaktım çünkü. Ayaklarımla arşınlayacağım yollar olmadan bir gezgin olmanın bana göre hiçbir anlamı yoktu. Üstelik ben daha fazla dikkat çekmek istemiyordum. Bu gerçekten canımı sıkmaya başlamıştı.

Hiçbir zaman insanların arasına öylece karışmamıştım ve bunu deneyimlemeyi hep çok istemiştim. Bunu deneyimleyemeyeceğime göre, eve gitsem çok daha iyi olacaktı. Başka şeyler yapmaya çalışsam... Hayatıma öyle ya da böyle devam etsem... En azından denesem... Biriktirdiğim paranın bir kısmıyla, eve gidene kadar bana eşlik edebilecek yardımcıları tutup yıllardır gitmediğim evime sonunda gidebilmiştim.

Mutluluğumuz buruk olsa da; ailem ve uzaktan görüşmeye devam ettiğimiz arkadaşlarım beni gördüklerine memnun görünüyordular. Yaşadıklarımı anlatıyordum onlara. Böylece dinlerlerken tekrar yaşayabiliyordum. Aylar geçmişti ve benim anlatacaklarım bitmese de; insanların bana ayıracakları saatleri olmamaya başlamıştı. Herkesin işi vardı. Benim dışımda... Tıbbın elinde olan tüm imkanları değerlendirmek için bir özel fizyoterapisteye gidiyordum. En azından bacaklarımdaki his kaybını azaltmaya çalışıyordu.

Evet, uzaktan işler alabiliyordum; ama odamda bu işleri yapmak hiç de zevkli gelmiyordu. Kafam çalışmıyordu. Eskiden kolayca bulduğum çözümleri artık o kadar rahatça bulamıyordum. Açık havaya ihtiyacım vardı. Elimde tekerlekli sandalye kullanarak bir yerlere gitmemi sağlayacak teknoloji vardı; ama cesaretim yoktu. Buharlaşıp uçmuştu sanki. Belki cesaretim uçmuştu; ama beni kamçılıyıp duran merakım hala ruhumu kaşıymaktaydı. Onun için türlü kameralar tasarlamaya, onları da tanıştığım diğer gezgin arkadaşlarıma verip benim için gezdikleri yerleri kameraya almalarını sağlamaya başlamıştım. Bu kameraların farkı, dokunsal açıdan beni orada hissettirecek kadar gerçekçi veriler çekebilmesiydi.

Günler geçiyordu ve ben mutsuzlaşıyordum. Çekilen videolar beni biraz daha üzmemekten başka işe yaramamışlardı; çünkü gerçekten orada olduğumu hissedemiyordum. Bir kere, en önemlisi, oraların kokusunu alıyordum. Kokular benim gibi bir gezgin için, çok, sanıldığından da çok önemliydi. Kameralardan koku transfer etme teknolojisi hakkında çalışmaya karar vermiştim. Çok zor bir işti bu bana göre; ama kararlıydım. Yapacaktım. Bir görmeyenin etrafındaki önemseyebileceği her

şeyi öğrenebilmeye hakkı olmalıydı ve ben bunu sağlayacaktım. Üstelik sadece görmeyenler değil, kokuları önemseyen herkes için devasa bir icat olacaktı başarılı olursam.

Yedi yıl geçmişti ve ben başarmıştım. Artık Avusturalya'daki okalıptüs ağaçlarını, Japonya'daki kiraz çiçeklerini ve Afrika çölleri için tekrar koklayabilecektim. Koklayamadığım binlerce kokuyu da... Evet, bir kere daha anlamıştım. Artık çok okumanın, çok gezmenin ya da çok izlemenin bir farkı yoktu. Hepsi aynı kapıya çıkıyordu. Teknoloji bunu sağlamıştı. Ben de; belki bir kaza vesilesiyle, buna önemli bir katkıda bulunmuştum. Ayrıca, tekerlekli sandalye kullanarak da dünyayı gezebilmeyi sağlayacak teknolojiler üzerinde çalışmaktaydım.

AŞILMAYI BEKLEYEN ENGELLER

Kadir Ahıskalı

kadir.ahiskali.1339@gmail.com

Sayı: 61, Mart 2019

Bir yol arkadaşı düşünün. Gideceğiniz yolda size her daim yardım eden; sıkıldığınızda sizi yolda bırakmak nedir bilmeyen; teknolojiye bağımlı kaldığımız şu dönemlerde, şarj, pil gibi sorunlar çıkarmayan; candan bir yol arkadaşı düşünün.

2005-2006 Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulu'nda 1. sınıfa başlamıştım. O dönemlerde baston nedir bilmiyorum, bana baston gösterildiğinde onu sadece bir çubuk olarak algılıyordum. Bir beden eğitimi hocamız vardı. 4. ve 5. sınıflarda beden eğitimi dersinde elimize baston verdiğinde, çocukluğumuzun eğlencesi midir bilmiyorum fakat onları bir oyuncak gibi kullanıyor, birbirimizi kovalıyorduk. Gelecekte olacakların, o oyuncak sandığımız bastonumuzun bir yol arkadaşı olacağını daha nereden bilebilirdik ki?

Neyse yıllar geçtikçe fark ettik onun önemini. Bastonu bize sevdiren, kullanmayı az çok öğreten beden EĞİTİMİ hocamız sayesinde ben, ilk olarak 8. sınıfta SBS (Seviye Belirleme Sınavı) kurslarına kalıyor, akşamları yatılı kalmamak için okuldan otobüs ile eve geliyordum. Bir şeylerin farkındaydım artık. Elimdeki baston oyuncak olmaktan çıkmış, bana yardım eden muhteşem bir göz haline gelmişti. Tam olarak bilmesem de kullanımını o dönemlerde, okulumdan çıkıp otobüse, otobüsten de inip evime gelebiliyordum. Bu çok mutluluk verici bir durumdu. Bir baba nasıl işinden çıkıp kimseye bağımlı kalmadan evine gelebiliyorsa, artık ben de öyleydim. Nasıl bir öğrenci, kartını otobüse okutarak koltuğuna geçip yorgun bir şekilde eve tek başına gidebiliyorsa ben de o öğrenci gibi yaşamımı bağımsız sürdürüyorum ve çantamı tek başıma sırtıma takarak otobüse biniyor, evime gidiyordum. Sonra bu güzelliğin tek başına markete gitme, bankada işlem yapma ve ilerleyen yıllarda üniversite kampüsünde rahat bir şekilde dolaşma durumları da var, bunları saymıyorum bile.

Lise yıllarımda bir büyüğüm ile tanıştım; baston eğitimimin az olduğunu söyleyince, her cumartesi Fatih Vatan Caddesi'nin Boş sokaklarında saatlerce baston eğitimi vermeye başladı bana. İlk defa Metro'ya binişimde ailem arkamdan beni takip etmiş, bunun farkındaydım. Akşam eve döndüğümde bir duygu seli ile karşılaştım... Çünkü tek başımaydım ve büyüklerimin kalabalıkta metroya binme sorunundan sürekli

bahsetmesine rağmen ben oradaydım. Her şey çok güzeldi hayatımda; kısım kısım hayatımın bölümleri erişilebilir hale geliyor, artık kendimi her yerde ve her şeyi yapabilecek konumda hissediyordum. Yaklaşık bir aydan fazla bir süre Vatan Caddesi'ndeki sokaklarda tıngırdattık bastonlarımızı... O, "Şöyle yapacaksın." dedi, ben öyle yaptım. Sürecin sonunda tam bir bağımsız hareketi olan birey durumuna gelmenin mutluluğu ile özgüven patlaması yaşıyor olmalıydım ki, haklı olarak, her gün bir yerlere gitmek istiyor, her gün yeni yerleri görmeyi planlıyordum.

Lise çıkışlarında arkadaşlarla kafede oturup bir şeyler içmenin mutluluğu, çıkışta kimseye yük olmadan eve gidebilmenin mutluluğu, sabah kalkınca ailede "Artık Kadir de markete gidebilir." ve "Git! Marketten şunları al, gel" denilmesinin mutluluğu... İşte bütün bunları yaşamak sonsuz bir mutluluktan benim için.

O dönemlerde kafamda bir söz oluşturmuştum aslında: "Engeller aşılmak için, o halde ben de aşmak için varım." Güzel bir sözdü; yön vericiydi ve güven veriyordu bana. Ne zaman yolda bir ağacı ortalayarak ona çarpsam, ne zaman yaşlı bir teyze sanki mahvolmuşum gibi bana: "Allah yardımcın olsun oğlum; annen, baban yok mu da tek dolaşıyorsun?" dese ve ne zaman bir bakkalın önünden geçerken elime üç beş kuruş sıkıştırılmaya çalışılsa, aklıma hep bu söz geliyordu. Çünkü ben engelleri aşabilmek için vardım; bana çıkartılan engeller ise aşılmak için var olmuşlardı. Bunları yaparken çevremizdeki insanlara "Baston nedir? Görme engelli nasıl erişilebilir bir şekilde sağa sola gidebilir?" sorularının da cevaplarını vermiş oluyorduk aslında...

Yolda giderken kolumuzdan tutmak yerine bastondan tutarak bizi yönlendirmek isteyenlere; bize dokununca sanki bir şey olacaktıymışçasına, uzaktan "Sağa git, sola dön." vs. şeklinde yönlendirme yapmaya çalışanlara; merdivenden inerken düşeceğimizi sanarak tek eli ile kolumuza girip diğer eliyle de diğer kolumuzu sıkı sıkı tutarak bize yardım etmek isteyenlere; doğrusunu gösteriyorduk aslında.

Yukarıda da bahsettiğim gibi bir erişilebilirlik amacım vardı ve ben o yapılan yanlışlara aldırılmıyordum, bilinçsizce söylenen o sözlerin yanlış olduğunu ifade etmekten zerre geri durmuyordum.

Sevgili beyaz baston kullanmaya yeni başlayacak arkadaşlarım: Unutmayın ki bugün yanınızda olan aileniz, dışarıya çıktığınızda her daim kolunuzda olan kardeşiniz ve üniversitede sınıfa sizleri getirip götürülen öğrenci arkadaşlarınız, bir gün tek tek sizden uzaklaşmak durumunda kalacaklar. Kimileri farklı şehirlere gidecek, kimileri sizden ayrı bir yerde bağımsız bir hayat kurmak isteyecekler. Şunu da unutmayalım ki hayat

basamaklarında yükseldikçe, yol daralır; bir zamanlar yanınızda olan aileniz, artık sizinle yan yana o basamaklardan çıkamaz. Bu durumda da bastonunuz devreye girer. O, her daim hayatın tüm kapılarını açabilmeniz için sizin yanınızda olacaktır.

Sizinle, yakın zamanda üniversiteme giderken yaşadığım bir anımı paylaşarak, yazımı sonlandırmak istiyorum. 2017'nin Mayıs ayında, sabahtan çıkmış okula gidiyordum; duraktan otobüse bineceğim sırada bir vatandaş otobüste boş koltuk bulmanın sevinci ile koşuyordu sanırım, bastonumun üzerinden geçti fakat bunun farkında bile olmadı. Neyseki ucuz kurtarmıştım; kırılmaya meğillenen bastonum, sadece eğilmiş fakat kırılmamıştı ve ben o an kafamda aşağıdaki dizeleri oluşturmuştum:

Takmış kulaklığı kulağına; körü körüne geliyor,

Karşısında birisi var; gördüğü halde geliyor.

“Bakar kör” diyoruz bunlara; onlar kendini biliyor,

Bastonun üzerinden geçti arkadaş; eğildi fakat kırılmadı.

Erişilebilir yollarda; tıngır, mıngır giderim,

Eğilmese de kırılrsa; yolun ortasında ne ederim?

Bakar kör olma insanoğlu; ben hep bunu söyler, bunu derim,

Bugün de böyle geçti arkadaş; olsun; düzeltir, devam ederim.

Hepimize eşit, erişilebilir ve bağımsız (özgür) günler diliyorum.